

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ

(स्वायत्त) (ISO ९००१:२०१५) (ISO/IEC २७००१ : २०१३)

शासकीय तंत्रनिकेतन इमारत, ४ था मजला, ४९, खेरवाडी, बांद्रा (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१

दू.क्र.: ०२२-२६४७१२५५/२६४७०९१६ (D)

फॅक्स : ०२२-२६४७७२१७/२६४७३९७९

संकेतस्थळ : www.msbt.org.in

ई-मेल : director@msbte.com

महत्वाचे परिपत्रक

क्र. मरातंशिमं/का-५०/Industrial Training/२०२०/२१९१

दिनांक :- 27 MAY 2020

प्रति,

प्राचार्य,

मंडळाशी संलग्नित सर्व अेआयसीटीई

अभियांत्रिकी अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्था.

विषय :- चौथ्या सत्रानंतर आयोजित करण्यात येणा-या "Industrial Training" बाबत...

संदर्भ :- १) मंडळाचे महत्वाचे परिपत्रक क्र. मरातंशिमं/का-५०/औ.प्र./२०१९/८४१७, दि. ०६.११.२०१९

२) मंडळाच्या विद्वत समितीची दि. १४.०५.२०२० ची बैठक.

३) मंडळाचे महत्वाचे परिपत्रक क्र. मरातंशिमं/का-२०/परीक्षा-२०२०/८३, दि. १५.०५.२०२०.

उपरोक्त संदर्भ क्र. १ च्या परिपत्रकान्वये 'I' Scheme अभ्यासक्रमामधील विद्यार्थ्यांकरिता Industrial Training च्या आयोजनाबाबत करावयाच्या कार्यवाहीबाबत कळविण्यात आलेले आहे. परंतु 'कोव्हिड-१९' विषाणूच्या प्रादुर्भावामुळे व त्याअनुषंगाने झालेल्या टाळेबंदीमुळे राज्यातील, सर्व अकृषी विद्यापीठांच्या परीक्षा व शैक्षणिक वेळापत्रकाचे नियोजन करण्याकरीता राज्य शासनाने समिती गठीत केली होती. सदर समितीच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने चर्चा करून निर्णय घेण्याकरीता मंडळाच्या विद्वत समितीची (Academic Committee) बैठक दि. १४.०५.२०२० रोजी आयोजित केली होती. सदर बैठकीमध्ये राज्यस्तरीय समितीने विद्यार्थ्यांच्या Industrial Training बाबत केलेल्या शिफारशीवर सविस्तर चर्चा करण्यात आली.

सद्य परिस्थितीत कोव्हिड १९ चा प्रादुर्भावाचा विचार करता विद्यार्थ्यांचे Industrial Trainingचे आयोजन Industry मध्ये करणे शक्य नसल्याने याबाबत Online पध्दतीचा वापर करून लवचिक धोरण अवलंबविणेबाबत विद्वत समितीच्या बैठकीत निर्णय घेण्यात आला. सदर Industrial Training Online पध्दतीने पूर्ण करण्याकरीता तीन पर्याय सुचविण्यात आलेले आहेत. यापैकी एक पर्याय निवडून त्यानुसार विद्यार्थ्यांचे Industrial Training पूर्ण करण्यात यावे. सोबत पर्यायाबाबतचे व मार्गदर्शक तत्वांबाबतचे प्रपत्र जोडले आहे.

सदर प्रशिक्षणासाठी दिलेल्या विकल्पाबाबत संबंधित विभागप्रमुख यांनी विद्यार्थ्यांनिहाय आराखडा तयार करून, Mentor ची नेमणूक करून त्यास प्राचार्यांची मान्यता घ्यावी व त्याची अंमलबजावणी योग्यप्रकारे होईल याची दक्षता घ्यावी. विद्यार्थ्यांनी Mentor च्या मार्गदर्शनाखाली शक्यतो ३१ जुलै, २०२० पूर्वी किंवा शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ सुरु झाल्यानंतर दोन महिन्यांच्या आत Industrial Training पूर्ण करावे. याबाबतचा Report विद्यार्थ्यांनी Mentor च्या मार्गदर्शनाखाली तयार करावा. Industrial Training बाबतचे अंतर्गत व बाह्य मुल्यांकन सोबतच्या प्रपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे करण्यात यावे. याबाबतचे अंतर्गत व बाह्य परीक्षेचे गुण पाचव्या सत्राच्या ई-मार्कशीट उपलब्ध करून दिल्यानंतर देण्यात यावेत.

याकरीता लागणा-या आवश्यकतेनुसार सोयीसुविधा संस्थांनी विद्यार्थ्यांस उपलब्ध करून देण्यात याव्यात. उपरोक्तनुसार सुचित केल्याप्रमाणे संस्थांमार्फत Industrial Training चे नियोजन व अंमलबजावणीबाबत कार्यवाही करण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित प्राचार्यांची राहिल याची नोंद घ्यावी.

जोडपत्र : प्रपत्र

(डॉ. विनोद म. मोहितकर)

संचालक,

महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, मुंबई

प्रत माहितीकरिता :-

उपसचिव, महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ, विभागीय कार्यालय, मुंबई/पुणे/औरंगाबाद/नागपूर.

Industrial Training Summer-2020 Guidelines
On account of pandemic COVID 19

In view of the current nationwide lockdown due to the pandemic of COVID 19, the AICTE during last week of March 2020 has directed all the Institutes, not to send students for summer Industrial Trainings that involve travel and contact with outsiders. The UGC and the State Government has also released guidelines allowing students to take up internships (Industrial Training) through online, engaging ongoing projects, clubbing of assignments with reduce duration etc. As per the notification of the Government of India and the Government of Maharashtra, all the stakeholders in technical education shall follow the norms of social distancing and avoid non-essential travelling to fight against this pandemic.

In order to abide by the directives of the State and Central Governments and the apex bodies of higher and technical education, the following are the guidelines laid down by the MSBTE for the successful completion of post 4th semester Industrial Training of six weeks duration for the diploma Engineering programmes. The students of **all programmes of I scheme** may complete their mandatory Industrial Training summer-2020 by adopting **any one of the following options;**

Option 1:

1. The student shall virtually/ remotely study the profile of a reputed Industrial establishment related to his/her diploma programme and prepares a detailed report highlighting the Vision and Mission, Quality policy of the industry. The report shall also be inclusive of technical details and mile stone achievements of at least one marquee project executed by the industry.

AND

2. Student shall virtually/remotely study any one programme specific industrial process through videos available on various educational websites, YouTube, Other learning platforms etc. Mentor for the industrial training shall guide students in their virtual / remote learning quest. The mentor shall also develop assignments to monitor the progress of student through virtual / remote study and may arrange at least one expert talk / online lecture on the area chosen by the student. The mentor may use online learning platforms as Google classroom / MOODLE etc. for posting study material and assignments.

The quantum of work should reflect an effort of 4 weeks duration.

Option 2:

Students may take up any online course/s from any of the recognized online platforms like NPTEL/ Work from home options of INTERNSHALA/ SWAYAM or any AICTE recommended E-learning platforms on topics related to their program under the guidance and suggestion from their respective Mentors for minimum 4 week duration.

Option 3:

Students may also take up Work from Home Online Industrial Training and assignment offered by renowned industries such as (Tata, L&T, Siemens, Mahindra and Mahindra, Godrej etc.) and delivers the requisite outcome online, under the guidance and suggestion from their respective Mentors. The quantum of work should reflect an effort of 4 weeks duration.

Common Guidelines;

- All these activities need to be closely monitored by institution's mentor on a weekly basis.
- The student has to maintain the Industrial Training diary as recommended in the Industrial Training manual and the progress has to be assessed as per MSBTE suggested norms by the mentor.
- Students shall prepare an Industrial Training Report consisting of details of all the above components (Company profile, online courses/ work from home project assigned by mentor / industry)
- The students shall submit the course completion certificates for Industrial Training undertaken through Option 2 or Option 3.
- The Industrial Training through any of the suggested three options shall preferably be completed by 31st July 2020 or within two months on resuming the academic activities of AY 2020-21.
- The assessment of industrial training to be done in two parts
  - 75 marks internal progressive assessment (PA) to be given by the mentor as per the progress made by the student during industrial training.
  - 75 marks for the final presentation / Viva voice/ Report (ESA) is to be allocated post completion of Industrial Training by the Mentor and Head of Department.